

Save the date: 21 maart

Column van Fridus Steijlen

'Wat is de betekenis van 21 maart voor Molukkers?' vroeg presentator Herman van der Zandt mij tijdens de speciale NOS live-uitzending vanuit Vught, helemaal gewijd aan 65 jaar Molukkers in Nederland. Een interessante vraag. In het midden van de jaren zeventig, toen ik betrokken raakte bij de Molukse gemeenschap en de Molukse organisaties, had 21 maart niet echt een rol van betekenis. Op zijn hoogst figureerde de datum in een historisch overzicht omdat op die dag in 1951 de eerste Molukkers in Nederland aankwamen. Maar ik kan me niet herinneren dat de aankomst ook herdacht werd.

In tegenstelling tot 25 april, de dag van de RMS-proclamatie. Die werd uitbundig gevierd en herdacht, zowel op landelijk als op lokaal niveau. Rivaliserende politieke bewegingen hadden allemaal hun eigen 25 april viering. Die van de RMS-regering in ballingschap, onder leiding van Ir. J. Manusama, werd gehouden in de Houtrusthallen in Den Haag. Met bussen kwamen Molukkers uit het hele land om samen stil te staan bij de proclamatie, en natuurlijk om elkaar te zien en bij te kletsen. Lustrumjaren werden uitbundiger gevierd dan 'normale' herdenkingsjaren. Dan werden de demonstraties door Den Haag drukker bezocht en liepen soms ook uit de hand als jongeren de Indonesische ambassade probeerden te bereiken.

Later vond ik in archieven modelbrieven van Molukse organisaties waarmee Molukse leerlingen vrij konden vragen van school om de RMS-viering in Den Haag te kunnen bijwonen. 25 april was voor de Molukse gemeenschap een nationale dag. Logisch, want het was mede vanwege de RMS dat Molukkers naar Nederland kwamen en waarheen de overgrote meerderheid van de gemeenschap vanuit Nederland weer hoopte te vertrekken. Als je tijdelijk in Nederland bent is het moment van aankomst niet relevant, wel de dag waarop de staat waar jouw toekomst ligt was uitgeroepen.

In de loop van de jaren veranderde dat toen de tijdelijkheidgedachte minder dominant werd en Molukkers een toekomst in Nederland konden combineren met het opkomen voor rechten van Molukkers op de Molukken zelf. Terugkijkend op de geschiedenis ging men ook de rol en de positie van de eerste generatie anders ervaren en waarderen. Dat zien we mooi vorm gegeven in verschillende monumenten die uit respect en dank voor de eerste generatie zijn opgericht.

Omdat de toekomst voor veel Molukkers niet meer perse op de Molukken ligt heeft 21 maart aan betekenis gewonnen. Het markeren van de

aankomst is tegen die context relevanter geworden, betoogde ik tijdens de live-uitzending vanuit Vught.

Interessant waren daarna de postings op sociale media, waaronder 'Ik heb hart voor Moluks erfgoed...', over de uitzending en de uitspraken over de datum 21 maart. Terecht werd geconstateerd dat er voor 1951 ook al Molukkers in Nederland waren. De uitzending en aandacht voor 21 maart had echter betrekking op de komst van de grote groep, de 'voorvaders' van verreweg de meeste Molukkers in Nederland nu, die als KNIL soldaat, marineman, politie rekrut, veiliggestelde of verstekeling in 1951 naar Nederland kwam. Aan die overkomst mag je, of beter: moet je bijzondere aandacht blijven besteden, vanwege zijn historisch context én vanwege de ervaring van de eerste generatie.

Een andere interessante discussie ging over 21 maart. Deze dag zou als 'Molukse diaspora dag' uitgeroepen moeten worden. Een dag waarop tegenstellingen even opzij worden gelegd, of zoals een van de deelnemers aan de discussie stelde: "Zonder politiek. Katholiek, Protestant, Moslims, Tenggara, Lease Ambon. Juist een dag voor alle komende generaties." Als voorbeeld voor vooruit- en terugkijken werden in de discussie de Timisela Brothers genoemd. Toevallig (of niet) ook de initiatiefnemers van The Walk naar de Rotterdamse haven, vorig jaar op 21 maart en dit jaar op 2 april.

Ik zie het al voor me: elk jaar een Walk, een lange hartverwarmende rij wandelaars met foto's van de eerste generatie en vlaggen. Of andere evenementen, landelijk en lokaal, waarmee de eerste generatie wordt herdacht en de jonge generaties vooruit kijken. Save The Date: 21 maart de Molukse diaspora dag!!

Herdenking in Rotterdam, 2 april 2016 (foto: Stacii Samidin)